

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

Неля ПОДЛЕВСЬКА

1 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до слов'янської філології

Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	B11 Філологія (за спеціалізаціями)
Спеціалізація	B11.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська
Додаткова спеціалізація	B11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	– Філологія. Польська мова і література, друга мова – англійська, переклад
Обсяг дисципліни –	5 кредитів ЄКТС
Шифр дисципліни	ОЗП.01
Мова навчання –	українська
Статус дисципліни:	обов'язкова (загальної підготовки)
Факультет –	гуманітарно-педагогічний
Кафедра –	слов'янської філології

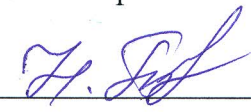
Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	1	5	150	50	16		34		100				+
З	1	1	5	150	14	8		6		136				+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Філологія. Польська мова і література, друга мова – англійська, переклад» за спеціальністю «B11 Філологія (за спеціалізаціями)»

Робочу програму склала канд. пед. н., доц. Неля ПОДЛЕВСЬКА

Схвалена на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Завкафедри слов'янської філології Наталія ТОРЧИНСЬКА

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради факультету

Неля ПОДЛЕВСЬКА

Хмельницький 2025

1. Пояснювальна записка

Дисципліна «Вступ до слов'янської філології» є однією із фахових дисциплін і посідає провідне місце у підготовці фахівців першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю «В11 Філологія (за спеціалізаціями)», за освітньо-професійною програмою «Філологія. Польська мова і література, друга мова – англійська, переклад»

Пререквізити – вихідна.

Постреквізити – ОЗП.03 Сучасна українська мова, ОЗП.04 Вступ до перекладознавства, ОЗП.05 Зарубіжна література, ОЗП.08 Лінгвокраїнознавство; ОФП.07 Історія польської літератури.

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

компетентності:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми ЗК 10

ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ФК 01. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української, польської та англійської мов.

ФК 04. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди польської та англійської мов, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК 05. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 07. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів та жанрів.

програмні результати навчання:

ПРН 07. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію польської мови і літератури, і уміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання.

ПРН 20. Дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності.

Мета дисципліни полягає у закладенні основ славістичної підготовки, зокрема підготовки студентів-бакалаврів до вивчення основних філологічних курсів, ознайомлення з актуальними проблемами сучасної славістики, особливостями слов'янських мов, культур, підготовки до поглибленого вивчення слов'янських мов і культур відповідних країн (Польщі, України). Враховуючи те, що реальністю сьогодення стає полікультурна освіта, орієнтована на культуру багатьох народів, у навчальному курсі передбачено пізнання культури рідного народу в діалозі інших слов'янських культур, звернено увагу на традиції, звичаї та обряди слов'янських народів.

Предметом дисципліни є розвиток матеріальної й духовної культур слов'ян чи окремих слов'янських народів, загальна характеристика слов'янських мов, розпізнавання їх ознак.

Завданнями дисципліни є виховання мовної особистості, носія національної духовності, шанувальника рідної та інших слов'янських культур. Такий підхід спрямовує на більш свідоме ставлення здобувачів вищої освіти до розгляду питань про особливості світогляду, історії, культури, характеру українців, інших слов'янських народів.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен *володіти* термінологією, системою основних понять курсу; *знати* теорію походження слов'ян і їх мов; *здійснювати* класифікацію слов'янських мов; *розрізняти* основні мовні процеси праслов'янської мови та етапи історичного розвитку сучасних слов'янських літературних мов; застосовувати особливості фонетичної, графічної, граматичної і лексичної систем слов'янських літературних мов у професійній перекладацькій діяльності; *характеризувати* теорії виникнення та розвитку писемності у слов'ян та історію слов'янської філології, її періодизацію; *формулювати* проблеми та завдання слов'янської філології ХХІ ст.; *визначати* на основі текстового аналізу особливості кожної підгрупи слов'янських мов; *працювати* з етимологічними, перекладними словниками слов'янських мов; *виконувати* порівняльно-історичний аналіз окремих лексем у різних слов'янських мовах.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин, відведених на:</i>					
	<i>Денна форма</i>			<i>Заочна форма</i>		
	лекції	практичні заняття	СРС	лекції	практичні заняття	СРС
Тема 1. Слов'янська філологія як наука і навчальна дисципліна. Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов.	2	4	12	1		17
Тема 2. Праслов'янська мова як спільна прामова усіх слов'ян. Виникнення слов'янської писемності	2	4	13	1		17
Тема 3. Слов'яни в давні часи. Матеріальна та духовна культура давніх слов'ян. Релігія і традиції слов'янських народів	2	4	12	1		17
Тема 4. Загальні відомості про сучасні слов'янські мови. Генеалогічна класифікація мов. Слов'янська група Східнослов'янські літературні мови, їх ознаки	2	4	13	1	2	17
Тема 5. Західнослов'янські літературні мови та їх діалекти	2	4	13	1	2	17
Тема 6. Південнослов'янські літературні мови та їх діалекти	2	4	13	1	2	17
Тема 7. Історія зародження, становлення і розвиток слов'янської філології	2	4	12	1		17
Тема 8. Славістика у професійній підготовці майбутнього бакалавра філології	2	4	12	1		17
Разом за семестр	16	34	100	8	6	136

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст лекційного курсу

№ лекції	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кільк. годин
	<i>Перший семестр</i>	
1	Слов'янська філологія як наука і навчальна дисципліна. Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов. «Вступ до слов'янської філології» в системі фахової підготовки майбутнього філолога. Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов. Особливості класифікації слов'янських мов <i>Література:</i> [1-3, 10, 15, 20, 32]	2
2	Праслов'янська мова як спільна прामова усіх слов'ян. Виникнення слов'янської писемності Праслов'янська мова як спільна прामова всіх слов'ян. Діалектне членування праслов'янської мови. Періодизація історії праслов'янської мови. Виникнення слов'янської писемності <i>Література:</i> [1-3, 8, 15, 26, 35]	2
3	Слов'яни в давні часи. Матеріальна та духовна культура давніх слов'ян. Релігія і традиції слов'янських народів Прабатьківщина слов'ян (мова і культура) Матеріальна і духовна культура давніх слов'ян Релігія давніх слов'ян Традиції слов'янських народів <i>Література:</i> [1-3, 6, 9, 11, 15, 18, 23, 24, 26, 34, 44]	2
4	Загальні відомості про сучасні слов'янські народи і мови. Генеалогічна класифікація мов. Слов'янська група. Східнослов'янські літературні мови, їх ознаки Загальні відомості про сучасні слов'янські мови. Генетична класифікація мов. Слов'янська група. Слов'янські мови, їх генетична спорідненість. Особливості східнослов'янських мов, їх ознаки. Характеристика української мови. Характеристика білоруської мови. Характеристика російської мови <i>Література:</i> [1-3, 4, 7, 8, 10, 12, 14-17, 19, 20, 23, 25, 27, 28, 30, 37, 38, 41, 42]	2
5	Західнослов'янські літературні мови та їх діалекти Особливості західнослов'янських мов, їх ознаки. Характеристика польської мови. Характеристика серболужицьких мов. Верхньолужицька мова. Нижньолужицька мова. Характеристика чеської мови. Характеристика словацької мови. Характеристика полабської мови <i>Література:</i> [1-3, 4, 5, 10, 13, 14, 19, 23, 31, 40, 45]	2
6	Південнослов'янські літературні мови та їх діалекти Характеристика південнослов'янських мов, їх ознаки. Характеристика болгарської мови. Характеристика македонської мови. Характеристика сербської мови. Характеристика хорватської мови. Характеристика словенської мови. Характеристика старослов'янської мови, її вплив на розвиток сучасних слов'янських літературних мов <i>Література:</i> [1-3, 4, 10, 14, 19, 21, 23, 36, 45]	2

7	Історія зародження, становлення і розвитку слов'янської філології Зародження слов'янської філології. Становлення слов'янської філології (східнослов'янської, західнослов'янської, південнослов'янської). Розвиток слов'янської філології (східнослов'янської, західнослов'янської, південнослов'янської). <i>Література:</i> [1-3, 10, 15, 20, 22, 42, 43]	2
8	Славістика у професійній підготовці майбутнього бакалавра філології Зв'язок дисципліни з іншими дисциплінами у процесі фахової підготовки у ЗВО Використання знань із дисципліни у процесі професійної діяльності майбутнього філолога, перекладача. <i>Література:</i> [1-3, 15, 29, 32, 33, 39, 40, 46]	2
	Разом за семестр:	16

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер теми	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
1.	Слов'янська філологія як наука і навчальна дисципліна. Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов. «Вступ до слов'янської філології» в системі фахової підготовки майбутнього вчителя-філолога. Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов. Особливості класифікації слов'янських мов <i>Література:</i> [1-3, 10, 15, 20, 32]	2
2.	Загальні відомості про сучасні слов'янські народи і мови. Генеалогічна класифікація мов. Слов'янська група Загальні відомості про сучасні слов'янські мови. Генетична класифікація мов. Слов'янська група. Слов'янські мови, їх генетична спорідненість. <i>Література:</i> [1-3, 4, 8, 10, 15, 20, 23, 30, 37, 42]	2
3.	Характеристика слов'янських мов Загальні відомості та характеристика східнослов'янських мов, західнослов'янських мов, південнослов'янських мов <i>Література:</i> 1-3, 4, 8, 10, 15, 20, 23, 30, 37, 42]	
4.	Славістика у професійній підготовці майбутнього бакалавра філології Зв'язок дисципліни з іншими дисциплінами у процесі фахової підготовки у ЗВО Використання знань із дисципліни у процесі професійної діяльності майбутнього філолога, перекладача. <i>Література:</i> [1-3, 15, 29, 32, 33, 39, 40, 46]	2
Разом за I семестр		8

3.2. Зміст практичних занять

Перелік тем практичних занять для студентів денної форми навчання

Номер теми	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Слов'янська філологія як наука і навчальна дисципліна. Філологія як комплекс лінгвістичних і культурно-історичних наук. «Вступ до слов'янської філології» у фаховій підготовці майбутнього філолога «Вступ до слов'янської філології» в системі фахової підготовки майбутнього філолога. Філологія як комплекс лінгвістичних і культурно-історичних наук. Літ.: [1-3, 10, 15, 20, 32]	2
2	Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов. Особливості класифікації слов'янських мов Літ.: [1-3, 10, 15, 20, 32]	2
3	Праслов'янська мова як спільна прामова усіх слов'ян. Періодизація історії праслов'янської мови Праслов'янська мова як спільна прामова всіх слов'ян. Діалектне членування праслов'янської мови. Періодизація історії праслов'янської мови. Літ.: [1-3, 8, 15, 26, 35]	2
4	Передумови виникнення слов'янської писемності. Пам'ятки слов'янської писемності Праслов'янська мова як спільна прамова всіх слов'ян. Передумови виникнення слов'янської писемності. Пам'ятки слов'янської писемності Літ.: [1-3, 8, 15, 26, 35]	2
5	Слов'яни в давні часи. Гіпотези прабатьківщини слов'ян. Писемні згадки про слов'ян Слов'яни в давні часи. Гіпотези прабатьківщини слов'ян. Писемні згадки про слов'ян Літ.: [1-3, 6, 9, 11, 15 18, 23, 24, 26, 34, 44]	2
6	Матеріальна та духовна культура давніх слов'ян. Релігія і традиції слов'янських народів Прабатьківщина слов'ян (мова і культура). Матеріальна і духовна культура давніх слов'ян. Релігія давніх слов'ян. Традиції слов'янських народів Літ.: [1-3, 6, 9, 11, 15 18, 23, 24, 26, 34, 44]	2
7	Сучасні слов'янські народи, їхня етнічна спорідненість Загальні відомості про сучасні слов'янські народи. Етнічна спорідненість слов'янських народів. Літ.: [1-3, 4, 8, 10, 15, 20, 23, 30, 37, 42]	2
8	Слов'янські мови, їхня генетична спорідненість. Класифікація слов'янських мов Загальні відомості про сучасні слов'янські мови. Генетична класифікація мов. Слов'янська група. Класифікація слов'янських мов Літ.: [1-3, 4, 8, 10, 15, 20, 23, 30, 37, 42]	2
9	Східнослов'янські літературні мови. Українська мова – державна	2

	мова України: історія, розвиток, сучасність Особливості східнослов'янських мов, їх ознаки. Характеристика української мови як державної мови України. Літ.: [1-3, 4, 7, 10, 12, 14, 16, 17, 19, 23, 25, 27, 28, 30, 38, 41]	
10	Східнослов'янські літературні мови у структурі слов'янських мов. Історія розвитку, діалектні ознаки Особливості східнослов'янських мов, їхні характерні ознаки. Історія розвитку, стан сучасності, перспективи. Літ.: [1-3, 4, 7, 10, 12, 14, 16, 17, 19, 23, 25, 27, 28, 30, 38, 41]	2
11	Західнослов'янські літературні мови у структурі слов'янських мов. Спільні та відмінні ознаки Особливості західнослов'янських мов, їхні характерні ознаки. Історія розвитку, становлення та перспективи. Літ.: [1-3, 4, 5, 10, 13, 14, 19, 23, 31, 40, 45]	2
12	Історія розвитку, діалекти, сучасний стан західнослов'янських мов Характеристика польської мови. Характеристика серболужицьких мов. Верхньолужицька мова. Нижньолужицька мова. Характеристика чеської мови. Характеристика словацької мови. Характеристика полабської мови Літ.: [1-3, 4, 5, 10, 13, 14, 19, 23, 31, 40, 45]	2
13	Південнослов'янські літературні мови у структурі слов'янських мов. Спільні ознаки підгрупи Особливості південнослов'янських мов, їхні характерні ознаки. Історія розвитку, становлення та перспективи. Літ.: [1-3, 4, 10, 14, 19, 21, 23, 36, 45]	2
14	Історія розвитку, діалекти, сучасний стан південнослов'янських мов, перспективи Особливості південнослов'янських мов, їх ознаки. Характеристика болгарської мови. Характеристика македонської мови. Характеристика сербської мови. Характеристика хорватської мови. Характеристика словенської мови. Характеристика старослов'янської мови. Літ.: [1-3, 4, 10, 14, 19, 21, 23, 36, 45]	2
15.	Зародження слов'янської філології. Історичні аспекти її розвитку Зародження слов'янської філології. Історичні аспекти розвитку східнослов'янської, західнослов'янської, південнослов'янської філології. Літ.: [1-3, 10, 15, 20, 22, 42, 43]	2
16	Становлення і розвиток східнослов'янської, західнослов'янської, південнослов'янської філології. Роль видатних славістів. Славістичні аспекти у фаховій підготовці майбутнього філолога, перекладача Становлення слов'янської філології (східнослов'янської, західнослов'янської, південнослов'янської). Розвиток слов'янської філології. Роль видатних славістів у розвитку слов'янської філології. Лінгвокультурологічна компетенція майбутнього філолога-полоніста. Славістична підготовка на заняттях мовно-літературного циклу, у процесі практик. Дослідна робота зі слов'янської філології. Філологічні ресурси інтернету у сучасних умовах. Літ.: [1-3, 10, 15, 20, 22, 29, 40, 42, 43, 46]	4
	Разом за семестр:	34

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

Номер теми	Теми практичних занять	Кількість годин
1.	Східнослов'янські літературні мови, їх ознаки Літ.: [1-3, 4, 7, 10, 12, 14, 16, 17, 19, 23, 25, 27, 28, 30, 38, 41]	2
2.	Західнослов'янські літературні мови та їх діалекти Літ.: [1-3, 4, 5, 10, 13, 14, 19, 23, 31, 40, 45]	2
3.	Західнослов'янські літературні мови та їх діалекти Літ.: [1-3, 4, 10, 14, 19, 21, 23, 36, 45]	2
Разом за I семестр		6

3.3. Зміст самостійної (зокрема й індивідуальної) роботи

Самостійна робота здобувачів усіх форм освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, виконанні індивідуальних завдань, тестуванні з теоретичного матеріалу тощо. Студенти *заочної* форми навчання виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання і варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний здобувач вищої освіти отримує на кафедрі у викладача в період настановної сесії, а також вона розміщена у методичних рекомендаціях у модульному середовищі. Крім цього, до послуг здобувачів сторінка навчальної дисципліни у середовищі для навчання MOODLE, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до практичного заняття.	6
2.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до практичного заняття.	6
3.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.2. Підготовка до практичного заняття.	6
4.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.2. Підготовка до практичного заняття.	6
5.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.3. Підготовка до практичного заняття.	6
6.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.3. Підготовка до практичного заняття.	6
7.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.4. Підготовка до практичного заняття.	6
8.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.4. Підготовка до практичного заняття.	6
9.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.5. Підготовка до теоретичного опитування.	6
10.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.5. Підготовка до практичного заняття.	6
11.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.6. Підготовка до практичного заняття.	6
12.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.6. Підготовка до практичного заняття.	7

13.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.7. Підготовка до практичного заняття.	7
14.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.7. Підготовка до практичного заняття.	7
15.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.8. Підготовка до практичного заняття.	7
16.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.8. Підготовка до контрольної роботи.	6
Разом за I семестр		100

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

4. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни відбувається у таких формах: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (бесіда, демонстрування, спостереження, з використанням кейсів, презентацій), самостійна робота (індивідуальне домашнє завдання, опрацювання теоретичного матеріалу).

Досягненню мети при вивченні ОК сприяє використання традиційних і сучасних технологій та методів навчання, зокрема таких як: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні (виконання вправ, вирішення ситуаційних завдань), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; метод аналізу конкретних ситуацій (case-study) з використанням технологій візуалізації, інформаційно-комунікаційних та технології дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн-конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

5. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (виконання вправ, участь в обговоренні питань, самостійні роботи);
- оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо складеними і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав із будь-якого виду навчальної роботи суму балів, нижчу за 60 відсотків (50 відсотків для здобувачів заочної форми навчання) від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу, (50 відсотків для здобувачів заочної форми навчання)) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має

академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

6. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватися в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активна робота на занятті, виконання практичних завдань, участь у дискусіях тощо).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння здобувачем теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його презентацією під час вивчення відповідних тем або здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. У якості ІДЗ здобувач готує відеопроєкт або презентацію на визначену ОК тему.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються і не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://course.emova.language-ua.online/courses/course-v1:ukainianworld+EMOVA101+20200715/about>; <https://prometheus.org.ua/courses-catalog/>; <https://vseosvita.ua/>; <https://naurok.com.ua/>; <https://eij.com.ua/courses>; <https://eduhub.in.ua/modules/bazoviy-modul-63>), які сприяють формуванню компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

7. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки для денної форми навчання) чи не менше 50 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки для заочної форми навчання) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контрольів набере від 60 до 100 балів (від 50 до 100 балів для заочної форми навчання). Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти у 1 семестрі

Аудиторна робота				Контрольні заходи						Семестровий контроль	Разом
Практичні заняття				Індивідуальне домашнє завдання		Тестовий контроль				Контрольна робота	Іспит
1-4	5-8	9-12	13-16	№1	№2	№1	№2	№3	№4	№1	
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)											
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	24-40
12-20				6-10		12-20				6-10	24-40

Примітка: ПЗ – усне опитування; ТК – тестовий контроль; ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; КР – контрольна робота; ПК – підсумковий контроль (іспит). За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перескласти у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів *заочної* форми здобуття освіти у 1 семестрі

Аудиторна робота		Контрольні заходи				Семестровий контроль	Разом
Усні відповіді на практичних заняттях	Індивідуальне домашнє завдання	Тестовий контроль				Контрольна робота	Іспит
№1	№1	№1	№2	№3	№4		
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)							
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	12-20	30-50
3-5	3-5	12-20				12-20	30-50

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання трьох завдань теоретико-практичного спрямування, два з яких необхідно виконати шляхом створення презентацій або відеопроєктів. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання

та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: перше і третє завдання – 6 балами, друге завдання 8 балами, загальна максимальна сума балів становить 20.

Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Завдання № 1	4	5	6
Завдання № 2	4	6	8
Завдання № 3	4	5	6
Всього балів	12	16	20

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (12 балів) та максимального (20 балів), знаходиться в межах 13-19 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і вміння використовувати свої знання при виконанні практичних завдань; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерію оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення завдань, вміє заповнювати форми звітності, аналізувати їх на помилки та виправляти їх, шукати взаємозв'язки між формами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення.

	Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 3 бали, максимальний – 5 балів).

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з чотирьох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 5.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця – Розподіл балів залежно від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	14–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	3	4	5

На тестування відводиться 35 хвилин. Тестування здобувач освіти проходить в онлайн-режимі в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перескласти до терміну наступного контролю.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль із дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного, так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми навчання (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	8	10	12
Теоретичне питання № 2	8	10	12
Практичне завдання	8	12	16
Разом:	24		40

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів заочної форми навчання (50 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	10	15
Теоретичне питання № 2	6	10	15
Практичне завдання	8	14	20
Разом:	30		50

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (30 балів) та максимального (50 балів), знаходиться в межах 31-49 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом

F	0-39		<i>Незадовільно/Fail</i> – Результати навчання відсутні
---	------	--	---

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів для денної форми навчання та від 50 до 100 балів для заочної форми навчання. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

8. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет і завдання курсу «Вступ до слов'янської філології». Зв'язок курсу з іншими навчальними дисциплінами.
2. Методологія та методи досліджень у слов'янській філології.
3. Етнонім «слов'яни»: проблема його етимології.
4. Слов'янські народи на сучасній карті світу: території проживання та чисельність. Етнічна близькість слов'ян.
5. Слов'янські мови, їх генетична спорідненість.
6. Класифікація слов'янських мов.
7. Загальна характеристика східнослов'янських мов.
8. Генеза української мови в гіпотезах і концепціях мовознавців.
9. Сучасна українська літературна мова: поширення, вивчення, характерні ознаки.
10. Сучасна російська літературна мова: формування, поширення, вивчення та характерні ознаки.
11. Сучасна білоруська літературна мова: формування, проблеми функціонування, вивчення, характерні ознаки.
12. Специфіка західнослов'янської групи мов.
13. Сучасна польська літературна мова: формування, поширення, вивчення та характерні ознаки.
14. Загальна характеристика серболужицьких мов: верхньолужицька та нижньолужицька мови.
15. Сучасна чеська літературна мова: формування, поширення, вивчення та диференційні ознаки.
16. Сучасна словацька літературна мова: формування, поширення, вивчення та характерні риси.
17. З історії полабської мови.
18. Загальна характеристика південнослов'янської групи мов.
19. Сучасна болгарська літературна мова: формування, поширення, вивчення та характерні риси.
20. Сучасна македонська літературна мова: формування, поширення, вивчення та характерні ознаки.
21. Загальна характеристика сербської мови.
22. Загальна характеристика хорватської мови.
23. Загальна характеристика словенської мови.
24. Старослов'янська мова як найдавніша писемна (літературна) мова слов'ян.
25. Теорії прабатьківщини слов'ян. Розширення території праслов'ян на початку і в середині I тис. н. е. Писемні згадки античних авторів про слов'ян.
26. Відображення у мові матеріальної культури давніх слов'ян.
27. Відображення у мові духовної культури давніх слов'ян.

28. Основні засади уявлень давніх слов'ян про навколишній світ.
29. Давній народний календар і християнські свята у слов'ян.
30. Створення слов'янської писемності.
31. Слов'янські абетки: глаголиця та кирилиця, їх історичне зіставлення, поширення.
32. Зародження і становлення слов'янської філології.
33. Основні культурні та наукові центри слов'ян.
34. Становлення і розвиток східнослов'янської філології.
35. Становлення і розвиток західнослов'янської філології.
36. Становлення і розвиток південнослов'янської філології.
37. Слов'янська філологія в контексті нинішньої світової науки.
38. Сучасні завдання й перспективи розвитку слов'янської філології
39. Міждисциплінарні зв'язки дисципліни, їх роль і значення у становленні майбутнього філолога
40. Роль вивчення дисципліни у майбутній професійній діяльності майбутнього філолога

9. Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Вступ до слов'янської філології» забезпечений необхідною навчально-методичною літературою, яка в достатній кількості є в науковій бібліотеці університету.

Крім того, необхідні навчально-методичні матеріали розміщені в Модульному середовищі для навчання MOODLE:

1. Курс «Вступ до слов'янської філології». URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8521>

2. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти з дисципліни «Вступ до слов'янської філології». URL: https://msn.khmnu.edu.ua/pluginfile.php/632719/mod_resource/content/1/%D0%9C%D0%95%D0%A2%D0%9E%D0%94%D0%98%D0%A7%D0%9A%D0%90%20%D0%92%D0%A1%D0%A4.pdf

10. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

11. Рекомендована література

Основна

1. Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології : [підручник] 2-ге вид., допов. і переробл. К. : ВЦ „Академія”, 2013. 344 с.
2. Подлевська Н. В. Вступ до слов'янської філології: методичні рекомендації до практичних занять та контрольної роботи для студентів освітньої програми «Середня освіта (Мови і літератури (польська, українська))». Видання друге, доповнене. Хмельницький, 2019. 107 с.
3. Чучка П. П. Вступ до слов'янської філології : У 2-х ч. К., 1988. Ч. 1. 78 с.; 1999. Ч. 2. 76 с.

Додаткова

4. Архангельська А. М. Мовна картина світу у слов'янській фразеології. Слов'янський вісник. 1998. Вип.1. С.210-213.
5. Баландіна Н. Функціональний потенціал чеських прощань. Рідний край. 2002. №2 (7). С. 44-49
6. Баран В. Д. Давні слов'яни. К., 1998. 335 с.

7. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови. К., 1991. 231 с.
8. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. К., 2009. 154 с.
9. Будняк Д.В. Тріада: етнос – мова – культура слов'ян / Свентокшиська академія ім. Я. Кохановського. Інститут слов'янської філології (м. Кельце). К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2003. 130 с.
10. Булаховський Л. А. Вибрані праці в п'яти томах : Слов'янська акцентологія. К., 1980. Т. 4. 575 с; 1983. Т. 5. 615 с.
11. Гейштор А. Слов'янська міфологія. Клію, 2015-2022. 416 с.
12. Горбач О. Генеза української мови та її становище серед інших слов'янських. Зібрані статті. III. Історія української мови. Мюнхен, 1993. С. 4-30.
13. Даниленко Л.І. Лексико-семантичні інновації в сучасній чеській мові. Мовознавство. 2001. №3. С.104-112.
14. Даниленко Л. І. та ін. Українське мовознавство у західних і південних слов'ян / Л. І. Даниленко, В. М. Русанівський, В. Є. Федонюк, В. В. Чумак. К., 2005. 178 с.
15. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному : Т. III / Відпов. ред. Ю. Томаш; наук. ред. Л. Белей. Ужгород, 2005. 403 с.
16. Єрмоленко С. Я. Українська мова серед інших слов'янських. Дивослово. 2001. № 5. С.18-21.
17. Жайворонок В.В. Українська етнолінгвістика: деякі аспекти досліджень. Мовознавство. 1998. №2-3. С.161-168.
18. Зубов М. І. Лінгвотекстологія середньовічних слов'янських повчань проти. Одеса, 2004. 336 с.
19. Карацуба М. Ю. Перевтілення в сербській народній та польській і українській літературній баладах. Зарубіжна література. 24(40). К., 1997. С.6.
20. Кочерган М. П. Гілки слов'янських мов. Порівняльна характеристика. Відродження. 1994. №8. С.56-59.
21. Леута О. І. Старослов'янська мова. К., 2001. 255 с.
22. Манакін В. М. Деякі питання контрактивної лексикології слов'янських мов. Мовознавство. 2003. №4. С.26-37.
23. Медвідь-Пахомова С. М. Еволюція антропонімних формул у слов'янських мовах. Ужгород, 1999. 248 с.
24. Міфи та легенди українців / Укладач Ю. Винничук. Фоліо, 2019. 220 с.
25. Німчук В. В. Давньоруська спадщина в лексиці української мови. К., 1992. 414 с.
26. Огієнко І. Історія української літературної мови / Упоряд., авт., передмови і коментарів М.С.Тимошик. – 2-е вид., випр. – К.: Наша культура і наука, 2004. 436 с. <https://archive.org/details/Istorukrmovy2004/page/n4/mode/1up?view=theater>
27. Орбіні М. Слов'янське царство. Центр навчальної літератури. 2020. 115 с.
28. Павлів В., Кривенко О. Енциклопедія нашого українознавства. Фоліо, 2012. 139 с.
29. Павленко Л.П. Історична граматики української мови : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 208 с.
30. Пасемко І. Славістика та українознавство: Історичні перехрестя. Дивослово. 1999. №10. С.55-61.
31. Півторак Г. П. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов : Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі „спільної колиски”. К., 2001. 152 с.
32. Подлевська Н. В. Мовно-комунікативні особливості функціонування етикетних форм в українській і польській мовах. *Актуальні проблеми філології і перекладознавства* : зб. наук. праць. Хмельницький, 2020. Вип. 20. С. 33–40.
33. Подлевська Н. Фахова підготовка майбутніх філологів-полоністів у процесі вивчення дисципліни «Вступ до слов'янської філології». *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. Вип. 205. С. 156-162.

34. Подлевська Н. В. Філологічна освіта студентів-полоністів в аспекті реалізації міжнародних проєктів. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства* : зб. наук. праць. Хмельницький, 2018. Вип. 13. С. 164–176.
35. Середюк О. Український рік. Історія, традиції, звичаї, обряди. Стебеляк О.М., 384 с.
36. Складенко В. Г. Праслов'янська акцентологія. К., 1998. 342 с.
37. Стоянова Е.П. З історії нормування болгарської мови в Україні. *Мовознавство*. 1993. №3. С.60-65.
38. Тищенко О. В. Обрядова семантика у слов'янському мовному просторі. К., 2000. 236 с.
39. Царалунга Інна. Варіативність у староукраїнській літературно-писемній мові XIV – XV ст. : монографія. Хмельницький : ФОП Гонти А.С., 2017. 448 с.
40. Царалунга І. Б. Культурологічні аспекти порівняльного вивчення слов'янських мов. *Ad orbem per linguas / До світу через мови. Матеріали Міжнародної науково-практичної відеоконференції «Світ цінностей і цінності у світі», 13 – 14 травня 2021 року*. Київ: Видавн. центр КНЛУ 2021. С. 425-427.
41. Царалунга І. Полонізм як мовна одиниця. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика: збірник наукових праць / голова редколегії Н. В. Подлевська*. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2019. Випуск шостий. С. 138-142.
42. Царук О. В. Українська мова серед інших слов'янських : етнологічні та граматичні параметри. Дніпропетровськ, 1998. 323 с.
43. Черниш Т. О. Слов'янська лексика в історико-етимологічному висвітленні (Гніздовий підхід). К., 2003. 478 с.
44. Чижевський Д. І. Порівняльна історія слов'янських літератур: У двох книгах / Переклад з німецької. К.: ВЦ «Академія», 2005. 288 с.
45. Чмир В. Б. Слов'янська кухня. Світ, 1997. 192 с.
46. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян. Либідь, 2009. 92 с.
47. Kots', T. A., Shymanska, V. O., **Podlevska, N. V.**, Dyiak, O.V. Linguistic aspects of language consciousness in synchrony and diachrony. (2022). *Journal of Language and Linguistic Studies*, 18(2), 836-844. <https://jlls.org/index.php/jlls/index>

12. Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека університету. URL :<http://library.khmnu.edu.ua/>.
2. Інституційний репозитарій ХНУ. URL :<http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.
3. Модульне середовище для навчання. URL :<https://msn.khmnu.edu.ua/>.